

Middeleeuwen

- Grote verschillen, vele stromingen.
- Thema; de rol van het menselijke denken en de kans op misleiding.
- Eeuwige vreugde versus het huidig lijden.
- Vertrouwen op menselijke overtuigingskracht en argumentatie neemt af en geloof in een Goddelijke Waarheid neemt het over.

Maieutiek_introductie_2018

Augustinus 354-430

maieutiek

Augustinus

- Kent de klassieken
- De teksten van m.n. Plato zijn opgenomen in het christelijke denken.
- “wat ik begrijp, geloof ik; maar niet alles wat ik geloof, begrijp ik”
- Er zijn zaken die de menselijke rede te boven gaan.
- Liefde voor God en dus voor het goede maakt dat we het kwaad (afwezigheid van goede) te boven komen

Maieutiek_introductie_2018

Wat is filosofie?

- Filosofie is ten tijde van Augustinus al min of meer ondergeschikt geworden aan het christendom.
- Er is nog wel gebrek aan eenheid in de christelijke leer. (Eerste Concilie van Nicea in 325 door Keizer Constantijn.)
- Filosofie wordt daarna door en door getekend door christendom. Pas eind van de middeleeuwen komen sommige teksten weer terug via Islamitische denkers.

Maieutiek_introductie_2018

Nieuwe filosofen

“Christendom is Platonisme voor het volk” zegt Nietzsche.

Het is waar dat nu het volk deelachtig kan worden aan kennis die onder de klassieke filosofie voorbehouden was aan een elite.

Mensen kunnen niet allemaal de herinnering onderzoeken of hun ratio ontwikkelen, maar dat hoeft ook niet;

Het Schone, Ware en Goede is niet zoals bij veel klassieke denkers van de redelijke mensen, maar van God

Maieutiek_introductie_2018

Termen

- Confessiones;
  - Eerste persoonlijke dagboek van een bekering.
  - Goede mens kan het verkeerde willen. (Manicheeërs)
- Genade en de menselijke wil;
  - De mens kan wel het goede willen, hij kan wel zijn rede gebruiken, maar of dat ook leidt tot het Goede, dat is afhankelijk van de goddelijke genade.
- Leefregels;
  - Augustinus stelde kloosterregels op die nog gebruikt worden (zie <http://www.augustijnen.nl/C77-Regel.html>)

Maleutiek_introductie_2018

Renaissance

- Terugkeer naar de klassieken.
- Herwaardering van de menselijke waardigheid.
- Mens krijgt een unieke status ten opzichte van de natuur.
- Geloof in één waarheid en één God blijft

Maleutiek_introductie_2018

Pico della Mirandola 1463-1494

- Had behalve de Griekse klassieken ook de Arabische filosofen gelezen en de Joodse Kabbala bestudeerd.
- De mens komt weer positief in de aandacht
- Mirandola gaat uit van één waarheid en dus moeten alle grote denkers en denksystemen op dezelfde waarheid uitkomen. (verschil=onbegrip)
- Het humanisme komt op en vindt haar teksten in een combinatie van magie, occultisme en beginnende natuurwetenschappen

Maleutiek_introductie_2018

Pico della Mirandola 1463-1494

Maleutiek_introductie_2018

Termen

- Vrije wil van de mens.
- Menselijke mogelijkheden.
- Kennis die teruggaat op bronnen en niet op kerkvaders en overlevering.

Maleutiek_introductie_2018

Thematiek van het humanisme

- Mens is bezig met herwaardering van de eigen positie
- Teruggrijpen op klassieke teksten;
- Petrarca 1304-1374 als eerste moderne schrijver over eigen beweegredenen. Stelt ratio, spraak en wil centraal. Dát delen alle mensen met elkaar.
- Niet langer de rede alleen, maar juist ook de wil, het gemotiveerd raken, is van belang. (beweeglijkheid van de emoties)

Maleutiek_introductie_2018

Humanisme en hermetische traditie

- Astrologie, magie, Kabbala en Corpus Hermeticum worden allemaal gezien als bevattende een deel van de waarheid.
- Newton (1643 – 1727) deed behalve de natuurkundige experimenten ook volop aan alchemie.
- Descartes (1596-1650) is degene die daar het begin van een verandering in zal brengen

Maieutiek_introductie_2018

De tekst

- Mirandola geeft blijk van nieuw elan; de mens is uitverkoren.
- Combinatie van goddelijke genade en vertrouwen in menselijke wil.
- De mens staat tussen dieren en God in en kan kiezen welke kant in hemzelf hij gaat ontwikkelen.
- Hier ontstaat een beeld dat we later ook bij Nietzsche zullen zien; de schepper scheidt de mens om iemand te hebben die interessant genoeg is, die de schepping op waarde kan schatten.
- Waarde van het menselijke leven staat centraal (carpe diem)

Maieutiek_introductie_2018